

Závěrečná zpráva o výsledku šetření

veřejného ochránce práv ve věci povolení stavby „Vedení 2 x 110kV V 111/112 TR Malešice – TR Východ

A

Obsah podnětu

Podáním ze dne 12. 6. 2008 se na mě obrátil podnětem J. R., bytem, kterým vyjádřil nesouhlas s postupem Úřadu městské části Praha 9, odboru výstavby a územního rozvoje (dále jen „stavební úřad“), při povolení stavby „Vedení 2 x 110kV V 111/112 TR Malešice – TR Východ, celková rekonstrukce vedení 110 kV + KZL“, v lokalitě Za Horou, v k.ú. Hloubětín. Stavba byla povolena rozhodnutím ze dne 24. 1. 2007 pod č. j. 65457/06OVUR/Pa/440/P09, 006124/2007.

Stěžovatel poukazoval na to, že úřad městské části v souvislosti s rekonstrukcí uvedené stavby netrval na přeložení vedení vysokého napětí do původní trasy mimo obytnou zástavbu. Uvedená stavba vedení vysokého napětí je podle stěžovatele významným bezpečnostním rizikem pro zdraví a životy zde bydlících obyvatel. Přesto, že stěžovatel na uvedená rizika upozornil spolu s dalšími obyvateli odpovědné úřady - stavební úřad, Magistrát hl. m. Prahy (dále jen „magistrát“) a Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „ministerstvo“), nedošlo ke zjednání nápravy.

Po posouzení podnětu z hlediska věcné působnosti jsem se rozhodl ve věci zahájit šetření, v jehož rámci jsem o stanoviska požádal starostu městské části Praha 9 (dále jen ÚMČ Praha 9“) a ředitele Magistrátu hl. m. Prahy (dále jen „magistrát“). Dodatečně jsem o stanovisko k danému případu z hlediska zákona č. 458/2000 Sb., energetického zákona, požádal také Státní energetickou inspekci (dále jen „SEI“).

Svá zjištění ve věci jsem shrnul ve zprávě o šetření, kde jsem mimo jiné konstatoval, že v situaci, kdy stavební úřad dodatečně, navzdory dříve zřízené stavební uzávěře, akceptoval v daném území obytnou zástavbu, nemělo být vedení vysokého napětí s ohledem na zřejmá bezpečnostní rizika opětovně v nadzemním provedení v dané trase povoleno a realizováno. Odkázal jsem přitom na interní sdělení vedoucího odboru životního prostředí a dopravy ÚMČ Praha 9 ze dne 27. 10. 2003, kde se uvádí: „V zaslané stížnosti jsou problémy těžko řešitelné nebo neřešitelné, případně léta zanedbané. Není tedy možné s nimi v třicetidenním intervalu daném zákonem cokoliv zvládnout. Vedení 110 kV TR Malešice – TR Východ. K tomuto stavu při dodržování platných norem nemělo dojít. Buď zde neměly být domy, nebo vedení. Každopádně letos v březnu proběhlo zjišťovací řízení dle zákona č. 100/2001 Sb., tzv. EIA. V případě, že proběhnou všechna jednání kladně, bude toto porušení zákonných předpisů během jednoho až dvou let odstraněno.“

S přihlédnutím k výše uvedeným skutkovým zjištěním jsem uvedl, že vzniklý problém s obytnou zástavbou pod vedením vysokého napětí byl řešitelný při rekonstrukci stavby a to, že k tomu nedošlo, považuji za pochybení. Podle sdělení ředitele magistrátu byla pro umístění vedení vysokého napětí nad zem udělena výjimka. Proč byla tato výjimka P., a.s., udělena a bylo tak umožněno umístit vedení nad obytné domy, již nekomentoval a neučinil tak ani ÚMČ Praha 9. V této souvislosti pokládám za znepokojující fakt, že do dnešního dne nebyly řádně prověřeny námitky obyvatel dané zástavby proti provedení stavby.

Závěrem jsem uvedl, že v závislosti na dalším postupu správních úřadů v dané věci zvážím uplatnění zvláštního oprávnění vyplývajícího z ustanovení § 22 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů. Podle citovaného ustanovení je ochránce oprávněn navrhnout nejvyššímu státnímu zástupci podání žaloby k ochraně veřejného zájmu¹.

V souladu s ustanovením § 18 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, jsem vyzval starostu městské části Praha 9, ředitele Magistrátu hl.m. Prahy a ředitele Státní energetické inspekce, aby se k obsahu zprávy ve lhůtě 30 dnů ode dne jejího doručení vyjádřili. Se svými poznatky jsem seznámil rovněž stěžovatele.

B **Doplňující skutková a právní zjištění**

Dne 6. 2. 2009 mi bylo doručeno vyjádření ředitele magistrátu, v němž uvádí, že rozhodnutí o povolení předmětné stavby vedení vysokého napětí ze dne 24. 1. 2007 je s ohledem na uplynutí lhůt stanovených pro přezkum pravomocných správních rozhodnutí již nepřezkoumatelné, nelze na daném právním stavu nic měnit, i kdyby toto nebylo vydáno v souladu s právními předpisy. Ředitel magistrátu zdůraznil, že správní orgány se v případech, kdy zákonné lhůty, v nichž lze rozhodnutí změnit či zrušit, již uplynuly, nemohou meritem věci zabývat. Více informací mi magistrát nepodal s ohledem na to, že spis v dané věci vede stavební úřad. K mým závěrům a zjištěním nelze podle ředitele magistrátu zaujmout jednoznačné stanovisko, neboť magistrát není příslušným správním úřadem k posuzování postupů jiných správních orgánů či institucí. Závěrem ředitel magistrátu vyjádřil pochopení, že celá záležitost může být pro občany znepokojující, i když

¹ zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Zvláštní žalobní legitimace k ochraně veřejného zájmu

§ 66

(2) Žalobu je oprávněn podat nejvyšší státní zástupce, jestliže k jejímu podání shledá závažný veřejný zájem.

§ 72

Lhůta pro podání žaloby

(2) Žalobu podle § 66 odst. 1 a 2 může oprávněný žalobce podat do tří let od právní moci rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, a nenabývá-li rozhodnutí právní moci, od doručení rozhodnutí poslednímu účastníku, který proti němu mohl žalobu sám podat. Žalobu podle § 66 odst. 3 může oprávněný žalobce podat, dokud neuplynula lhůta pro podání žaloby všem účastníkům, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.

situace zde evidentně existovala řadu let, magistrát nicméně nemůže navrhopvat či schvalovat žádné postupy vedoucí ke změně tohoto stavu.

Stanovisko Státní energetické inspekce (dále jen „SEI“) mi bylo doručeno dne 6. 2. 2009, z jehož obsahu uvádím následující. SEI konstatovala, že se po seznámení s obsahem zprávy o šetření v principu ztotožňuje s jejími závěry. Podle SEI celková rekonstrukce nadzemního vedení vysokého napětí nevyžadovala komplexní stavební řízení. Při rekonstrukci se neměla měnit trasa vedení a měly být zachovány i původní stožárová místa. Veškeré náležitosti stavby měl posoudit příslušný stavební úřad.

Otázku bezpečnosti a vlivu předmětné stavby vedení vysokého napětí na obyvatelstvo hodnotí SEI ze dvou hledisek, a to s ohledem na samotné konstrukční provedení stavby a tzv. neviditelné účinky na lidskou populaci. SEI uvedla, že proti poruchovým stavům jako úder blesku, spínací přepětí a zkraty je vedení tohoto typu dokonale technicky zajištěno. Veškeré prvky distribuční soustavy jsou dle příslušných technologických postupů a norem. Podle SEI se však nedá opomenout klimatický charakter dané lokality, kdy jde o námrazovou oblast s příslušným stupněm atmosférického znečištění. Je sice malá pravděpodobnost poškození tohoto vedení či jeho destrukci pod tíhou námrazku, přesto však nelze vyloučit extrémní vlivy počasí (vichřice, silná námraza apod.), které mohou přivodit destrukci tohoto vedení. Nelze ani vyloučit jiné přírodní katastrofy a okolnosti, pád letounu a nebo dnes aktuální teroristický útok. V těchto případech může dojít k ohrožení obyvatelstva a majetku. Dalším faktorem by mělo být provedení příslušných revizí a zkoušek.

Pokud jde o druhou oblast vlivu vedení na obyvatelstvo (neionizující záření), v této věci odkázala SEI na právní úpravu v nařízení vlády č. 1/2008 Sb., o ochraně zdraví před neionizujícím zářením a zprávy E. – L., a.s., Praha 9. Podle těchto materiálů patří elektromagnetické pole kolem vedení vysokého napětí mezi pole s velmi nízkou frekvencí, jejíž kmitočet činí 50Hz, kvantum šířené energie je nepatrné. Se stoupající vzdáleností od zdroje vliv elektrického i magnetického pole výrazně klesá. Elektromagnetickým polím jsou obyvatelé vystaveni nejen vlivem technických zařízení, ale i v rámci běžných přírodních procesů. Podle stanoviska SEI je elektrické pole, v němž se pohybují lidé pod vedením vysokého napětí, velmi slabé. Pod vedením 110 kV vesměs intenzita elektrického pole nepřekračuje 1-2 kV/m dle uspořádání fází pro pole elektrické a magnetická indukce se pohybuje mezi 8-13 μT (mikro Tesla) dle uspořádání fází u pole magnetického. Pro srovnání SEI uvedla, že magnetická indukce stacionárního magnetického pole země ve střední Evropě činí 50 – 80 μT a že pole vznikající v bytech při provozu domácích spotřebičů mohou být rovněž silnější. Intenzita bouřkového pole může dosahovat 20 kV/m podle zprávy EGÚ – Laboratoř velmi vysokého napětí a.s., Praha 9. Dle nařízení vlády č. 1/2008 Sb., byly stanoveny referenční úrovně – nepřetržitá expozice osob, pro intenzitu elektrického pole 5 kV/m a pro magnetickou indukci 100 μT , jsou to efektivní hodnoty daných veličin pro frekvenci 50 Hz. SEI dále uvedla, že rekonstrukcí vedení ve stávající trase nedošlo ke změně napěťové úrovně, tzn., že zůstává 110 kV. Zvýšení přenášeného výkonu je docíleno navýšením proudu protékajícího vedením. Tím se proti stávajícím hodnotám pravděpodobně změní pouze vedením vyvolané pole magnetické, jehož provozní hodnoty proti povoleným hodnotám výrazně nižší a méně se rovněž uplatňuje při srovnání s geomagnetickým polem Země.

SEI vyslovila předpoklad, že v průběhu řízení o vydání stavebního povolení vedení vysokého napětí nad již existující zástavbou příslušný stavební úřad zohlednil výše uvedené (vliv neionizujícího záření) a v podmínkách pro kolaudaci stavby a provoz vedení vysokého napětí byl stanoven účel užívání staveb pod vedením s ověřením (čili s možností výpočtu hodnot výše uvedených veličin) případného působení neionizujícího záření.

Úřad městské části Praha 9 se ke zprávě o šetření v zákonem stanovené lhůtě nevyjádřil.

C

Závěrečné zhodnocení

Z provedeného šetření vyplývá, že rozhodnutím stavebního úřadu byla povolena stavba vedení vysokého napětí nad obytnou zástavbou. V průběhu šetření se nepodařilo v důsledku nesoučinnosti Úřadu městské části Praha 9 objasnit, za jakých okolností a z jakých důvodů byla stavebníkovi P., a.s., udělena výjimka z obecných technických požadavků na výstavbu v hlavním městě Praze a vedení nebylo uloženo v zemi. Část obytné zástavby se nachází v ochranném pásmu vedení vysokého napětí, které má mimo jiné sloužit k ochraně života, zdraví a majetku osob. Je přitom zřejmé, že v tomto prostoru nesmí být bez souhlasu vlastníka vedení umístovány žádné stavby.

SEI ve svém stanovisku konstatovala, že nelze vyloučit extrémní vlivy počasí (vichřice, silná námraza apod.), které mohou přivodit destrukci tohoto vedení. Nelze ani vyloučit jiné přírodní katastrofy a okolnosti, pád letounu a nebo teroristický útok. V těchto případech může podle SEI dojít k ohrožení obyvatelstva a majetku. Bezpečnostní riziko pro obyvatele pod vedením vysokého napětí lze z uvedeného stanoviska SEI dovodit. Zda vůbec, případně do jaké míry se stavební úřad v řízení o povolení stavby vypořádal s otázkou vlivu neionizujícího záření na obyvatele, se v průběhu šetření pro nesoučinnost stavebního úřadu nepodařilo objasnit. Z vyjádření SEI přitom jasně vyplývá, že se těmito hledisky měl stavební úřad zabývat. Stejně tak nebyly dosud prověřeny námitky obyvatel týkající se toho, že se průřezy drátů zvětšily z důvodu přenosu vyšších proudů, nové stožáry jsou výrazně vyšší, jeden stožár umístěný přímo u jednoho z rodinných domků má zvětšenou základnu z cca 4 m² na plných 40 m². Ani tyto námitky nebyly řádně prošetřeny.

Jak jsem uvedl ve zprávě o šetření, v situaci, kdy stavební úřad dodatečně, navzdory dříve zřízené stavební uzávěře, akceptoval v daném území obytnou zástavbu, nemělo být vedení vysokého napětí s ohledem na zřejmá bezpečnostní rizika opětovně v nadzemním provedení v dané trase povoleno a realizováno.

D

Závěry

Jak upozornil magistrát ve svém vyjádření, v současné době nelze stavební povolení přezkoumat v odvolacím ani přezkumném řízení, a to vzhledem k uplynutí všech zákonných lhůt dle správního řádu. Ve smyslu § 96 odst. 1 správního řádu lze usnesení o zahájení přezkumného řízení vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se

příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 1 roku od právní moci rozhodnutí ve věci. Rovněž institut obnovy řízení ve smyslu § 100 a násl. správního řádu, nelze v daném případě využít, a to s ohledem na právní úpravu podmínek obnovy řízení, které nejsou v daném případě naplněny.²

Vzhledem k tomu, že v současné době již nelze využít žádného řádného ani mimořádného opravného prostředku k přezkoumání povolení shora uvedené stavby, rozhodl jsem se využít svého zvláštního oprávnění obrátit se na nejvyšší státní zástupkyni s doporučením podat proti rozhodnutí Úřadu městské části Praha 9, odboru výstavby a územního rozvoje ze dne 24. 1. 2007 č.j. 65457/06OVUR/Pa/440/P09, 006124/2007, správní žalobu ve veřejném zájmu ve smyslu ustanovení § 66 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, tj. při využití zvláštní žalobní legitimace k ochraně veřejného zájmu.

Podle ustanovení § 12 odst. 7 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, nejvyšší státní zástupce vyrozumí veřejného ochránce práv o způsobu vyřízení jeho návrhu na podání žaloby k ochraně veřejného zájmu podle zvláštního zákona, a to nejpozději do 3 měsíců od doručení návrhu. Nevyhovění návrhu nejvyšší státní zástupce odůvodní.

S přihlédnutím k výše uvedenému jsem se rozhodl šetření podle § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ukončit.

JUDr. Otakar M o t e j l
veřejný ochránce práv

² § 100

Obnova řízení

(1) Řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže

a) vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo

b) bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno,

a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.

(2) Účastník může podat žádost o obnovu řízení u kteréhokoliv správního orgánu, který ve věci rozhodoval, a to do 3 měsíců ode dne, kdy se o důvodu obnovy řízení dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne právní moci rozhodnutí. Obnova řízení se nemůže domáhat ten, kdo mohl důvod obnovy uplatnit v odvolacím řízení. O obnově řízení rozhoduje správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni.

(3) Ve tříleté lhůtě od právní moci rozhodnutí může o obnově řízení z moci úřední rozhodnout též správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni, jestliže je dán některý z důvodů uvedených v odstavci 1 a jestliže je na novém řízení veřejný zájem; do konce uvedené lhůty musí být rozhodnutí o obnově řízení vydáno.